

Penmail

Jaargang 21, nr. 1 – Januari 2026

Uitgave: Platform Handschriftontwikkeling & Werkgroep Kinderhandschrift

Redactie: Dick Schermer (dick.schermer@upcmail.nl)

Gratis digitaal kwartaalblad met informatie over kinder- en jeugdhandschrift

Doel en doelgroep

Met deze Penmail willen we mensen met belangstelling voor het schrift van kinderen en jeugdigen regelmatig informeren.

We vermoeden dat er bij meerdere groepen behoefte bestaat aan regelmatige informatie op dit gebied: Stichting Schrijfpedagogische Hulp (SPH), Vereniging voor handschriftontwikkeling (VLSM), Nederlandse Orde van Grafologen (NOG), Landelijke Bond van Remedial Teachers (LBRT), Onderwijsadviesdiensten (schrijf-specialisten), schrijftherapeuten.

Afbakening

Penmail zal zich vooral richten op deze terreinen: Handschriftonderwijs, schrijfmethoden, schrijfmateriaal, schriftontwikkeling, schrijffests, verband tussen handschrift en persoonlijkheid, ofwel pedagogische schriftkunde. Informatie op het gebied van krabbels, tekeningen en kalligrafie valt in principe buiten onze doelstelling.

0 – 0 – 0 – 0 – 0

Veel dank, dat we weer werden gewezen op actueel schrijfnieuws.

Dat delen we graag met al onze Penmaillezers.

Zo worden we samen schrijfwijzer!

Erik Scherder: De pen is machtiger dan het toetsenbord

Ook vernomen, dat er eind vorig jaar een interessant boek van onze hoogleraar klinische neuropsychologie Erik Scherder is verschenen? – *Liever moe dan lui. Blijf denken!*

In zijn goed leesbare en steeds onderbouwde schrijfstijl zet hij de lezer aan het denken, zoals over de wereldwijde hype Artificiële Intelligentie (AI). Zo stelt hij op de achterzijde van zijn boek: “We zitten massaal voor een scherm, worden mentaal en fysiek steeds minder uitgedaagd – en we genieten ervan. We zijn liever lui dan moe. Moet dat niet andersom?”

Op het belang van schrijven met de hand gaat hij uitvoerig in onder de kop ‘De pen is machtiger dan het toetsenbord’ (p. 86 t/m 89)

Ook op dit voor ons cruciale gebied klinken zijn enthousiasme en aansporingen welluidend en overtuigend door.

Marelle Boersma c.s.: Schrijven geeft kracht

Op 30 oktober j.l. presenteerden vijf auteurs het boek ‘Schrijven geeft kracht’ bij boekhandel Colofon in Arnhem. Hun uitgave wil helpen bij het verwerken van ingrijpende gebeurtenissen zoals ziekte en verlies. Zij laten zien hoe schrijven “grip geeft op emoties en rust brengt in het hoofd”. Zij geven praktische tips en technieken om via het geschreven woord (met pen dan wel toetsenbord) te worden verwerkt.

Dit zelfhulp boek richt zich op mensen met moeilijke periodes in hun leven.

Desgevraagd laat Boersma ons weten: “Niet bij iedereen werkt met de hand schrijven beter, omdat veel wat jongere mensen heel gewend zijn aan het schrijven op een computer. In het boek kom ik op dit verschil ook terug. De methode is zeker ook te gebruiken voor kinderen, maar de oefeningen zijn vooral op volwassenen gericht. Ik zal er toch eens over na gaan denken om wat oefeningen te bedenken die kinderen kunnen stimuleren. Die groep heeft het net zo hard nodig! Schrijven is emotie en maakt gelukkig!

Schrijfbundelnieuws

In de reeks 'Over kinderhandschrift ... gesproken' zijn inmiddels de bundels 146 en 147 verschenen. Om enkele artikelen te vermelden:

Bundel 146:

- Is de voorliefde voor handschrift nog steeds springlevend? Christina D'Agostino, 2021 (3 p.)
- Het is een digitale wereld ... Maar volgens de wetenschap is met de hand schrijven nog steeds belangrijk, Handwriting Solutions, 2024 (2 p.)
- Waarom hebben kinderen minder plezier in schrijven? Sue Smits, 2024 (3 p.)

Bundel 147:

- De kracht van handschrift: verbetert lezen, denken, geheugen en leren, Elizabeth DeWitt c.s., 2025 (2 p.)
- Het culturele belang van handschrift is te groot om te verliezen aan toetsenborden, C.J. Crombie, 2023 (2 p.)
- Sterft het handschrift uit? Het zou voor ons allemaal beter zijn als we wat vaker de pen pakken, Robin Goudsmit in Trouw, 2025 (5 p.)

Belangstelling voor een enkel gratis artikel? We sturen het op verzoek digitaal graag toe. Een hele bundel in pdf-versie kost € 3,50, en is te bestellen via dick.schermer@upcmail.nl.

Op de website van Platform Handschriftontwikkeling (www.handschriftontwikkeling.nl) staat een overzicht van alle artikelen van de 147 bundels, bovendien een alfabetisch overzicht van alle auteurs, alsook een alfabetisch trefwoordenoverzicht. Ze zijn op de homepage van de website te vinden onder het kopje 'Sitemap' en daarin 'Bundels van Dick Schermer'.

Ter overdenking

In de kerstvakantie ontvingen wij dit zeer toepasselijke artikel van het tijdschrift Grazia: *'Waarom het met de hand opschrijven van nieuwjaardoelen psychologisch onderbouwd is - en beter werkt dan typen.'*

Bij de illustratie van iemand die (met een kop koffie naast zich) zit te schrijven, worden deze statements nader en met bronvermelding toegelicht:

- + De wetenschap achter het opschrijven van dingen
- + Waarom schrijven het stellen van betere doelen bevordert
- + Reflectie vereist traagheid - en traagheid vereist papier
- + De emotionele waarde van het tastbare
- + Handschrift als een stille getuige van zelfvertrouwen
- + Een ritueel dat het waard is om mee te nemen naar het nieuwe jaar

Benieuwd naar het hele artikel: <https://graziamagazine.com/us/articles/writing-goals-by-hand-psychology-new-years/>

Een blijmoedig nieuw- en voorjaar gewenst!

Met vriendelijke *schrijf*-/typgroeten,

Dick Schermer

Sinds 23 november 2019

Sinds 22 november 2003
www.handschriftontwikkeling.nl